

Ansökning till justitie-ombudsmannen om åtal å konungens högsta domstol för...

Beckman, O. A.

*27 B f a Br. 1860(1867)Cimbria,
Ångfartyget*

1860 (1867)
CIMBRIA ÅNGFARTYGET

Jurid. Sec.
Rätteg. handt
(By)

Ansökning

till

Justitie-Ombudsmannen

om åtal å

Konungens Högsta Domstol,

för dess åtgärder och underlåtenheter vid be-
handlingen och afgörandet af ett derstädes an-
hängiggjort mål,

af

O. A. Beckman.

STOCKHOLM,
tryckt hos E. Westrell, 1867.
Lilla Nygatan N:o 19.

Annalerna

III

Justitie-Ördboken

Konungens Hösta Domstol

för dess åsaker och underkastade vid de
handlingar och åtgärder af ett förklarad an-
hängningsord till

O. A. Beckman

STOCKHOLM

Lilla Nyckeln N:o 10

Till hr justitie-ombudsmannen!

Det är först efter ett moget begrundande, som jag härmed tager i anspråk hr justitie-ombudsmannens embetsåtgärd för ett ändamål, som både i allmänt och enskildt hänseende är af den högsta vikt.

Detta ändamål är att bereda rättvisa åt personer, som, efter min åsigt, vederfarits orättvisa, samt upprättelse och ersättning för det lidande, som dem derigenom oförskyldt tillskyndats. Den eld, som bränner min känsla, då jag varseblifver något, som jag anser orättvist, eller påkallas till biträde af den, som blifvit oskyldigt lidande, denna eld kan ej släckas af annat, än försöket och bemödandet att ställa rättvisa i stället för orättvisa och att bereda den oskyldigt lidande upprättelse och ersättning.

Ett sådant försök, ehuru det medför för mig både kostnader, ansträngningar och obehag, anställer jag nu, i det jag, med åberopande af 96 och 101 §§ af regeringsformen samt den för hr justitie-ombudsmannen gällande instruktion, till laga beifran, anmäler de åtgärder och det förfarande, som K. M:ts högste domstol, vid behandlingen och afdömandet af ett mål, i hvilket jag varit den ena partens sakkörare, tillätit sig i de hänseenden, dem jag här nedan skall omnämna.

Under natten till den 14 oktober 1858 på-seglade i Öresund svenska ångfartyget Skåne, kommande från farvattnet imellan Köpenhamn och Helsingör, danska ångfartyget Cimbria, kommande från Kattegat in i Öresund, med den påföljd, att det sistnämnda fartyget efter en kort stund med innehafvande last sjönk. Anlitad af Cimbrias befälhafvare, Petter Engel, och redare, H. P. Prior i Köpenhamn, samt flera af lastegarne att, genom anställande af rättegång, bereda dem ersättning för den skada, som blifvit dem genom nämnda på-segling tillskyndad, instämde jag talan derom till Stockholms rådstufvurätt, med påstående att, då Skånes befälhafvare, kaptenen J. N. Lyth, genom en, i strid med både svenska och andra civiliserade länders lagstiftningar företagen manöver, att nemligen vid Cimbrias varseblifvande styra babord hän, i stället för styrbord hän, vållat sammanstötningen, Lyth måtte, jemlikt af mig åberopade lagrum, för-pligtas ersätta skadan, och ångfartyget Skåne, med dess innehafda last, till gäldande deraf användas och i mät gå.

Detta mål, hos K. M:t fullföljdt, förekom den 2 november 1863 hos högsta domstolen, hvars ledamöter vid tillfället utgjordes af hrr justitie-råden Alexanderson, Iggeström, Hoffstedt, Cramér, Naumann och von Hoffsten.

Vid föredragningen ansågo hrr justitieråden Hoffstedt och Naumann, att från förvaltningen af sjöärendena borde infor dras underdånigt yttrande, rörande ångfartygen Skånes och Cimbrias manöver före och vid sammanstötningen; hvaremot högsta domstolens öfrige ledamöter förklarade sig beredde att målet i dess för handen varande skick till slutlig pröfning företaga.

Vid den hufvudsakliga pröfningen deraf för-
enade sig hrr justitieråden Alexanderson, Igge-
ström, Cramér och von Hoffsten uti följande
yttrande:

Emedan, såsom hofrättens dom innehåller,
i saken förekommer, att vid ifrågavarande till-
fälle, den 14 oktober 1858, på morgonen, skenet
från ångfartyget Cimbrias sidolanternor ej
kunnat ombord å Skåne upptäckas förr än
högst två minuter innan påstötningen inträf-
fades, då deremot Skånes sidolanternor varit
från Cimbria synliga tio minuter der förut,
och verkan af hvad sålunda, i afseende å Cim-
brias sidolanternors bristande lysningsförmåga
är vordet utredt, desto mindre förringas deraf,
att vittnen förmålt sig hafva dels från samma
fartygs däck och dels då de efter olyckshän-
delsen begifvit sig från fartyget i båtar, fun-
nit nämnda lanternor brinna klart, som det
icke ens kunnat ådagaläggas, att under den
förflutna natten vidtagits med lanternorna å
Cimbria sådana åtgärder, hvilka, enligt sak-
kunnige mäns på ed uttalade omdöme, varit
nödvändiga för bibehållande af deras lys-
ningskraft och för möjligheten af ljusskenets
spridande till författningsenligt afstånd; ty
och som det sålunda ligger befålet å Cimbria
till last, att fartygets lanternor icke hållits i
behörigt skick, samt i denna uraktilåthenhet,
*hvarigenom befälhafvaren å Skåne betagits i
lag angifven utväg att tidigt erhålla kännedom
om mötande ångfartyg och att förbereda deraf,
till olyckans förekommande, påkallad manöver,*
hufvudsakligaste anledningen till fartygens
sammanstötning måste sökas; alltså och ehuru,
såsom sökanderne anmärkt, befälhafvaren å
Skåne, sedan han, omedelbart före olyckans
inträffande, kommenderat »stopp» och »back».

förordnat om fartygets vändande åt babord, i stället för åt styrbord; likväl och enär, i betraktande af fartygens närhet intill hvarandra och den riktning, hvori de då framgingo. äfvensom jemväl af den större fart, hvarmed Cimbria, hvars maskin ej backat, fortgick, *ingalunda antagas får, att under då förhanden varande omständigheter den manöver, hvartill lagen, vid möte med ångfartyg, i allmänhet hänvisar, kunnat afvända sammanstötningen eller ens minska dess följder*; pröfvade högsta domstolen rättvist att, med tillämpning af grunderna i 11 mom. 8 art. af försäkrings- och haveri-stadgan den 2 oktober 1750, gilla det slut i saken, hvori domstolarne stannat; och ålades sökandena ersätta vederparterne deras rättegångskostnad hos K. M:t med stadgadt belopp.

Från detta beslut voro dock skiljaktige herrar justitie-råden Hoffstedt och Naumann, hvilka af anförda skäl förklarade, att den genom omförmälda påsegling å ångfartyget Cimbria och dess medhafda last uppkomna skada skulle på begge fartygen och deras laddning sammanslås och beräknas samt hvartdera draga sin andel af skadan, efter thy begge fartygen med deras laddning och fraktpenningar voro vid olyckshändelsen värda.

Det är nu den nådiga domen, och de derför åberopade motiver, hvilkas öfverensstämmelse med lag och förstånd jag vågar ifrågasätta och betvifla. Skälen för mitt omdöme i detta hänseende får jag här utveckla.

Högsta domstolen har nemligen grundat sitt domslut på det hufvudsakliga skäl, att Cimbrias sidolanternor vid olyckstillfället icke brunnit klart eller lyst författningsenligt; hvilket förhållande blifvit lagdt befälhafvaren å

Cimbria till last och förklarats hafva varit hufvudsakliga anledningen till sammanstötningen.

Till grund för sitt omdöme i detta hänsende har högsta domstolen åberopat den omständighet, att man från Cimbria sett Skånes lanternor tio minuter, men från Skåne icke varseblifvit Cimbrias lanternor förr än högst två minuter före fartygens sammanstötning.

Denna omständighet kan dock hafva inträffat, oaktadt Cimbrias lanternor brunnit lika klart som Skånes, *först och främst* derigenom, att man på Cimbria varit mera uppmärksam på mötande föremål, än på Skåne; *för det andra* derigenom, att somliga personer hafva för ljuset mera känsliga ögon än andra, och *för det tredje* derigenom, att fartygen, som, på sätt sjöförklaringarna innehålla, vid den sammanstötningen näst föregående vakten framgätt, Cimbria i klart väder och Skåne i en »aftagande dimma», fortfarande och intill några minuter före sammanstötningen seglat uti enahanda luft-förhållanden. Ett sådant resultat i afseende å ljuskällors olika lysande under dylika förhållanden var väl icke känt, innan högsta domstolen meddelade sin dom i målet; men då domaren icke får antaga förhållanden, som, grundande sig å en lös förmodan, icke äro bevista, så måste det, efter min åsigt, hafva varit ett fel af högsta domstolen att, på grund af det förhållande, att man från Skåne icke sett Cimbrias lanternor förr än omkring två minuter före sammanstötningen, ehuru man från Cimbria varseblifvit Skånes lanternor tio minuter derförut, antaga, att Cimbrias sidolaternor icke vid tillfället brunnit klart och författningsenligt, fastän efter sju å Cimbrias sida hörda vittnens ut-

sagor dessa lanternor verkligen brunnit klart, och flera af vittnena, som efter olyckshändelsen begifvit sig från fartyget i båtar, intygat sig hafva sett lanternorna brinna i sådant skick ända till dess fartyget sjönk.

Denna positiva bevisning har, i strid med tusenåriga rättsprinciper och det sunda förståndet, fått stå tillbaka för den negativa bevisning, som ligger i de å Skånes sida hörda vittnens utsagor derom, att de icke förr än högst två minuter före sammanstötningen varseblifvit Cimbrias sidolaternor.

Jag hemställer, huru under sådana förhållanden en befälhafvare å ett ångfartyg någonsin må med säkerhet kunna befara sjön nattetid, äfven om han hvarje minut tillsåge, att hans lanternor brunne klart, likasom jag också till hr justitie-ombudsmannen öfverlemnar att bedöma värdet af högsta domstolens konklusion derom, att Cimbrias lanternor icke brunnit klart och författningsenligt, — en konklusion, hvars riktighet alldeles förfaller, då man betraktar, att, enligt den upptäckt jag gjort, man verkligen från ett fartyg i klar luft kan se lanternorna från ett fartyg i dimma, utan att ifrån detta kunna varseblifva lanternorna å det fartyg, som är i klar luft.

Vidare har högsta domstolen yttrat, att det icke kunnat ådagaläggas, att under den ifrågavarande natten »vidtagits med lanternorna å Cimbria sådana åtgärder, hvilka, enligt sakkunnige mäns på ed uttalade omdöme, varit nödvändiga för bibehållande af deras lysningskraft och för möjligheten af ljusskennets spridande till författningsenligt afstånd».

Men ett sådant förhållande är dock med fulla skäl styrkt, ty tvenne vittnen hafva derom på ed afgifvit sitt intyg. Vittnena

Mårten Petter Schon och matrosen Conradson hafva nemligen begge berättat, att en af matroserna under natten fyllt olja på lamporna och putsat glasen, hvarjemte så väl de som fem andra vittnen intygat, att lanternorna brunnit klart.

Hvilket omdöme skall jag då göra mig om förklarandet i domen, att det icke kunnat ådagläggas, att sådana åtgärder blifvit med lanternorna vidtagna, hvilka varit nödvändiga för deras lysningskraft? Skall jag tro, att detta förklarande härrört från ett fullständigt förbiseende af vittnenas berättelser, eller hvad skall jag väl tänka?

I högsta domstolens domslut förekommer vidare ett rasonnement om fartygens närhet och riktning till hvarandra kort före sammanstötningen, utan att denna närhet eller riktning närmare angifves. På detta rasonnement stödjer sig det derefter följande förklarandet, att, *om kaptenen Lyth företagit den uti gäl- lande författningar föreskrifna manöver eller att styra styrbord hän, i stället för babord hän, sådant ej finge antas*, hafva kunnat förekomma sammanstötningen eller ens minska dess följder.

Vid granskningen af nämnda rasonnement, finner en hvar, att högsta domstolen ej gjort sig reda för fartygens verkliga riktning lika litet som för deras afstånd från hvarandra vid den tidpunkt, då Cimbrias röda lanternorna från Skåne varseblefs.

Att Skåne vid denna tidpunkt gått nära rätt emot Cimbria, som då redan börjat göra styrbord hän, finnes deraf, att man från Cimbria varseblef Skånes begge lanternor, men från Skåne, sedan utkiken varskott kapten Lyth

för ett motgående ångfartyg, såg endast Cimbrias röda lanternerna.

Att fartygen vid samma tid varit på ett icke så obetydligt afstånd från hvarandra, framgår dels af utkikens vittnesmål, att 1 à 2 minuter förflutit, från det han varskodde kaptenen Lyth för ett motgående ångfartyg, och den tid, då sammanstötningen egde rum, dels af den vinkel, i hvilken sammanstötningen skedde.

Med den fart, som fartygen hade, voro de 2 minuter före sammanstötningen på ett afstånd af 1.200 alnar och således på 1 minut 600 alnar ifrån hvarandra. På 200 à 300 alnars afstånd hade de påtagligen med en författningssenlig styrning kunnat undvika ombordläggning.

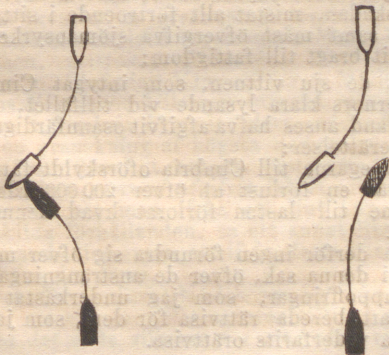
Ytterligare får jag till herr justitie-ombudsmannens bedömande framställa beskaffenheten af nyssnämnda peremptoriska, men ogrundade förklarande, att den manöver, hvartill lagen vid möte med ångfartyg i allmänhet hänvisar, ingalunda finge antagas hafva kunnat afvända sammanstötningen eller ens minska dess följder.

Det är alldeles klart för en hvar, som förstår att föreställa sig saken, att, om kaptenen Lyth styrt sitt fartyg styrbord hän, i stället för babord hän, sammanstötningen undvikits, ty Skåne hade då kommit lika mycket till höger om sin seglings-linie, som det nu kom till venster om densamma. Om tvenne fartyg gå hvarandra till mötes och med en sådan styrning, att det ena går styrbord hän och det andra babord hän och således åt samma håll sammanstöta, så är det alldeles påtagligt, att de skolat undvika hvarandra, om det senare fartyget gått åt motsatt håll eller styrbord.

Äfven om en sådan riktig styrning ej företages förr, än fartygen äro på ett afstånd af 100 eller 200 alnar från hvarandra, skulle väl tilläfventyrs fartygen komma invid hvarandra och sammanstöta, men dermed icke orsaka hvarandra annan skada än en skamfilning utefter deras sidor, utan några vådliga följder.

Fastän nu detta är alldeles uppenbart, har högsta domstolen dock förklaradt, att »en sådan styrning af kaptenen Lyth ingalunda finge antagas hafva kunnat afvända sammanstötningen eller ens minska dess följder». Kaptenen Lyth, som handlat emot lagens föreskrifter, har blifvit frikänd, och min hufvudman, som handlat i enlighet med dessa föreskrifter, har fått ansvara, såsom hade han förbrutit sig emot desamma.

För att åskådliggöra förhållandet, vill jag här upprita tvenne mot hvarandra gående fartygs sammanstötning i ena fallet och deras gående förbi hvarandra i det andra.

Vid nedskrifvandet af nyssberörda, at mig anmärkta, förklarande synes högsta domstolen alldeles hafva förgätit utkikens å Skåne vittnesmål, att han en å två minuter före sammanstötningen varskodde kaptenen Lyth för ett motgående ångfartyg; att, vid en sådan underrättelse, kaptenen Lyth efter lag bort styra styrbord hän, i stället för babord hän; att han således handlat tvärtemot gifna föreskrifter, och att olyckan undvikits, om han handlat i enlighet dermed.

Hade, på sätt hrr justitieråden Hoffstedt och Naumann vid målets föredragning påyrkat, sjöförvaltningens underd. yttrande om fartygens manöver vid tillfället blifvit infor-dradt, så hade ock säkerligen det ifrågavärende domslutet aldrig sett dagen.

Hvilka följder hafva imellertid uppkommit af detta domslut? Jo:

att befälhafvaren å Cimbria, som, ehuru han fullgjort sina skyldigheter, ansetts hafva vållat skadan, mistat allt förtroende i sitt hemland samt måst öfvergifva sjömansyrket och blifvit bragt till fattigdom;

att de sju vittnen, som intygat Cimbrias lanternors klara lysande vid tillfället, i sitt hemland anses hafva afgifvit osannfärdiga vittnesberättelser:

att egarne till Cimbria oförskyldt fått vidkännas en förlust af öfver 200 000 rdr och egarne till lasten förlorat hvad denna var värd.

Må därför ingen förundra sig öfver min ifver i denna sak, öfver de ansträngningar och de uppoffringar, som jag underkastat mig, för att bereda rättvisa för dem, som jag ser hafva vederfarits orättvisa.

Jag har nu fäst hr justitie-ombudsmannens uppmärksamhet vid det domslut, som uti ifrågavarande mål blifvit meddeladt, vid beskaffenheten af de motiv, som tagits till stöd för detta domslut, och vid den förlust, som genom detsamma blifvit mina hufvudmän tillskyndad, en förlust, som ökats derigenom, att de med 11 000 rdr måst ersätta kostnaden för Skånes beläggande med qvarstad. Jag kan dock ej stanna härvid, utan nödgas af min rättskänsla, min vörndnad för Sveriges lag påkalla hr justitie-ombudsmannens uppmärksamhet å ett annat förfarande af högsta domstolen, som jag nu går att omnämna.

På sätt förut är nämndt, har högsta domstolen till grund för sitt antagande, att Cimbrias lanternor vid olyckstillfället icke brunnit klart och författningsenligt, lagt den omständigheten, att man från Cimbria sett Skånes lanternor tio minuter, men från Skåne icke varseblifvit Cimbrias lanternor förr än högst två minuter före fartygens sammanstötning.

Då likväl utom ofvannämnda tvenne vittnen sex andra, nemligen styrmannen Matts Jörgen Madsen, matrosen Pedersén, Jens Sander Hanssen, Christian Kjær, Jörgen Möller och Frans Ferdinand Ullstrup intygat, att lanternorna å Cimbria brunnit klart, nödgades jag vid en granskning af högsta domstolens domslut förnuftsenslignat antaga, antingen att endera sidans vittnen afgifvit falska vittnesmål, eller ock att man ifrån ett ljus kan, under särskilda förhållanden, se ett annat lika klart brinnande ljus, utan att ifrån detta kunna varseblifva det förra.

Det första förhållandet var jag icke berättigad att antaga. Det senares tillvaro var således det enda vilkoret för att rädda vittnena

från misstanken att hafva vittnat falskt samt mina hufvudmän från förlust af egendom och välfärd.

Jag företog mig då att hos så väl chefen för teknologiska institutet som andre vetenskapsmän efterfråga förhållandet, men möttes dervid af det svar, att vetenskapen icke kände till detsamma. Jag anställde efterforskningar i flera stora utländska författares arbeten om ljuset, utan att jag i desamma erhöll någon upplysning. Jag vidtog då på egen hand försök och kom dels med desamma, dels vid betraktande af ett nära invid Stockholm erfaret ljusfenomen, till kännedomen om riktigheten af det förhållande att man från ett ljus kan se ett annat lika klart brinnande, utan att derifrån kunna se det förra, och att ett sådant förhållande är beroende af den enkla omständigheten, att det ena ljuset är i dimma och det andra i klar luft — ett förhållande, som ganska ofta inträffar både på sjön och på land. — Detta förhållande, så alldagligt det än är, har icke förut varseblifvits, af den anledning, att man icke kan befinna sig på tvenne särskilda ställen på en gång och sålunda blifva i tillfälle att erfara detsamma.

Efter berörda upptäckt sökte jag hos K. M:ts högsta domstol tillstånd att begagna mig af det remedium juris, som Sveriges lag nedlagt uti 3 § af 31 kap. rättegångsbalken, hvilken innehåller följande stadgande:

»Hafver någon funnit nya skäl och menar, att dom, som vunnit laga kraft, dermed häfvas kan. söke konungens lof att saken må å nyo skärskådas: och varde då förvist till den rätt, som sist hafver dömt deri; och pröfve domaren de nya skäl så ock hvad vederparten

deremot svarar; samt ege makt den förra domen att ändra, der skälen så giltiga äro».

Oaktadt berörda upptäckta förhållande, om hvilket både vetenskapen, högsta domstolen, mina hufvudmän och jag sjelf före målets afgörande voro okunniga, måste förnuftslenligt utgöra ett nytt skäl, lika väl som ett vittne eller en handling, hvarigenom kan intygas ett förut okänt förhållande; oaktadt det är alldeles uppenbart, att högsta domstolen icke skolat eller förnufts- och rättslenligt kunnat hafva meddelat ett sådant domslut, som nu uppkommit, derest ifrågavarande ljusförhållande varit känt vid målets afgörande, har likväl högsta domstolen, lemnande å sido min underdåniga begäran, att k. vetenskapsakademiens yttrande i frågan måtte infordras, genom utslag den 8 maj 1866, utan att derfor det ringaste skäl blifvit anfördt, förklarat sig ej finna skäl att den af mig sökta resningen bevilja, samt sålunda lemnat å sido lagens i 3 § af 24 kap. rättegångsbalken förekommande stadgande, att all dom bör fästas på skäl och ej på godtycke, och att i domen skall tydligen utsättas de hufvudskäl och den lag, hvarå beslutet grundas. — Endast en ledamot, hr justitierådet Naumann, ansåg med sin pligt för enligt att påyrka, det k. vetenskapsakademiens yttrande öfver min ansökning borde infordras.

Utän kändedom sålunda om det skäl, som låg till grund för högsta domstolens utslag, tog jag för gifvet, att detta skäl bestode uti bristande tillit till mina uppgifter om förenämnda ljusfenomen, hvilka onekligen icke voro bevisade, men om hvilka jag sökte bereda bevisning genom min begäran, att vetenskapsakademiens yttrande i frågan skulle infordras. Då icke heller denna min begäran bifölls, an-

höll jag sjelf hos k. vetenskapsakademien om dess utlåtande i frågan.

Försedd med ett sådant, af tvenne utaf dess ledamöter afgifvet och mig, efter akademiens beslut, derom meddeladt utlåtande, som till alla delar besannade verkligheten af det utaf mig uppgifna ljusförhållande, förnyade jag å mina hufvudmäns vägnar hos högsta domstolen min förra begäran, men äfven derpå har jag nu genom utslag den 27 uti sistl. februari månad erhållit ett afslag, hvilket, lika litet som det förra, blifvit på det ringaste sätt motiveradt, så att jag ännu lever i fullkomlig okunnighet om anledningen dertill, eller om det mig meddelade yttrandet af tvenne k. akademiens ledamöter skall anses bevisa min uppgift eller ej.

Och hvarför skall jag då ej få förebringa den förut okända, men nya bevisning, som ligger uti ifrågavarande upptäckt? Är icke en sådan bevisning lagligen lika tillåten, som den genom vittnen och handlingar; är densamma icke tydligen medgifven i 8 § af 31 kapitlet rättegångsbalken? Är icke upptäckten af ett förut okänt naturförhållande ett ibland de riktigaste, ett ibland de vackraste nya skäl, som gerna kunna tänkas, synnerligen i en sak, der domslutet finnes hafva tillkommit till följd af okunnighet om berörda förhållande? Lika litet som man lagligen kunnat neka mig åberopa nya vittnen eller handlingar, som, förut okända, kommit i dagen, lika litet bör man lagligen kunna neka mig den bevisning, som ligger i den nya upptäckten. Om en person blifvit genom laga kraftvunnet utslag dömd till ansvar för det han förgiftat en annan med ett ämne, som man tror vara giftigt, men det sedermera kan bevisas, att detta ämne icke är

giftigt, och att man dermed ej kunnat förgifta någon; måtte det då ej är enligt med vår och alla civiliserade länders lagstiftningar, att man eger vinna resning i ett sådant domslut och rätt att förebringa bevisning derom, att den förment förgiftade ej blifvit förgiftad? I detta fall eger samma förhållande rum. Här har en person förklarats hafva handlat felaktigt på grund af ett antagande, som i den allmänna tron ansetts riktigt, men som nu funnits vara oriktigt. Det enda hinder, som jag finner vara i vägen för det sökta tillståndet, är den byråkratiska helgden af en laga kraftegende dom. Men hvad är väl denna byråkratiska helgd emot rättvisan? Det är den, som först och sist bör tillåtas att göra sig gällande. Det är för den, som ofvannämnda lagstadgande, 3 § af 81 kap. rättegångsbalken, fått en plats i vår svenska lag, hvilken ställer rättvisan framför den döda formen och till och med framför den domstol, som i sista instansen skall tolka denna rättvisa. — Det är en *rätt*, som jag sökt, icke en *nåd*, som det dessutom icke tillkommer högsta domstolen att meddela. Denna rätt har blifvit mig vägrad, utan någon annan för mig begriplig orsak än den, att man dertill ej *velat* lemna bifall, ty hade för denna vägran funnits något skäl, så hade detta, enligt 24 kap. 3 § rättegångsbalken, bort i utslaget utsättas. — Ett domslut utan skäl förekommer alltid den derigenom förlorande parten såsom ett makt-språk. Han finner ej alltid deruti den rätt visa, som deruti bör finnas, och som möjligen finnes, och han kan således icke till den dömande makten sätta det förtroende eller den vördnad, som domaremakten bör i ett samhälle ega.

Med åberopande af hvad jag sålunda framställt anhåller jag vördsamt, att hr justitieombudsmannen måtte inför riksrätten anställa åtal emot de herrar ledamöter af högsta domstolen, som deltagit uti förenämnda af mig anmärkta åtgärder och beslut; läggande jag samma herrar ledamöter till last:

1. att, fastän, enligt sju vittnens sammanstämmande intyg, Cimbrias sidolanternor vid det ifrågavarande tillfället lyst klart, hafva antagit och förklarats motsatsen på den grund endast att några vittnen ifrån Skåne berättat sig icke hafva varseblifvit dem förr än en å två minuter före sammanstötningen;

2. att, ehuru två vittnen intygat, att under natten dessa sidolanternor blifvit putsade och lamporna påfyllda med olja, hafva förklarats icke vara ådagalagdt, att med dem vidtagits sådana åtgärder, hvilka, enligt sakkunnige mäns omdöme, varit nödvändiga för bibehållande af deras lysningskraft, och för möjligheten af ljusskenets spridande till författningsenligt afstånd;

3. att, oaktadt lagen ålägger befälhafvaren å fartyg att vid deras mötande styra styrbordhän, och oaktadt det är alldeles uppenbart, att fartygen undgått sammanstötning, om kaptenen Lyth styrt sitt fartyg i enlighet med en sådan föreskrift, likväl hafva förklarats icke galunda få antagas, att en sådan manöver skolat förekomma sammanstötningen eller minska dess följder, samt att hafva frikallat samma befälhafvare från allt ansvar för den genom hans oriktiga manöver påtagligen vårlade skadan;

4. att hafva afslagit min på 3 § af 31 kap. rättegångsbalken grundade begäran att få såsom ett nytt skäl förete ofvanberörda af mig

gjorda upptäckt om ljuskällors olika lysande under särskilda förhållanden;

5. att hafva tvenne gånger meddelat detta afslag, utan att därför åberopa något skäl.

Högsta domstolen är lika litet som Sveriges öfriga domstolar fritagen från skyldigheten att uppfylla lagens och förståndets fordringar, och från det ansvar och de påföljder, som 12 § af 1 kap. rättegångsbalken bestämmer, derest den af uppenbar vårdslöshet ellet oförstånd faller orätt dom.

Derjemte anhåller jag ödmjukligen, att hr justitie-ombudsmannen behagade till en början infordra högsta domstolens förklaring öfver denna min framställning, på det att, derest af en sådan förklaring högsta domstolens af mig anmärkta förfarande i ofvanberörda hänseenden kan på ett tillfredsställande sätt försvaras, det må vara mig öppet att mina anmärkningar återkalla; och behagade hr justitie-ombudsmannen tillika lemna mig tillfälle att öfver en sådan förklaring, der densamma infordras, få med påminnelser inkomma.

Jag vill tillika icke underlåta att tillkännagifva, att, under de för handen varande förhållanden, och då jag icke kan fatta, att någon annan omständighet ligger till grund för högsta domstolens tvenne gånger meddelade afslag på min begäran om resning i målet, än den, att min uppgift om det ifrågavarande ljusförhållandet och det af k. vetenskapsakademien tvenne herrar ledamöter afgifna yttrande, som vitsordat riktigheten af samma min uppgift, ansetts såsom icke utgörande någon bevisning, jag ämnar låta vid vederbörlig domstol för dödsfall skull afhöra dessa herrar ledamöter såsom vittnen, samt med protokoll öfver ett sådant vittnesförhör för tredje gån-

gen underdånigst begära resning uti den meddelade domen samt målets förnyade pröfning med den bevisning, som i ett sådant vittnesmål kan ligga.

Får en sådan bevisning förebringas, så synes mig ett blifvande nytt domslut böra gestalta sig på ett helt annat sätt än det förut meddelade. Men utgången må blifva huru som helst. Jag har dock fullgjort min pligt och allt hvad på mig kunnat ankomma för att bereda hvad jag med full öfvertygelse anser vara rätt. Och äfven om mina bemödanden i denna fråga skulle stranda på omständigheternas klippor, så skall jag åtminstone ega den tillfredsställelsen, att *hädanefter* här i landet och icke heller utrikes, der denna rättegång redan är mer än väl bekant, skall inträffa det fall, som förut flera gånger egt rum, att nemligen en fartygsbefälhafvare, fastän han med full bevisning styrkt sina lanternors klara lysande, likväl förklaras icke hafva haft dem i sådant skick, därför att man från ett motgående fartyg icke varseblifvit dem lika tidigt som detta senares lanternor varseblifvits från det förra; — och att af sådan orsak oskyldiga menniskors välfärd vidare förspilles.

Slutligen vill jag icke heller underlåta att fästa hr justitie-ombudsmannens uppmärksamhet på ett fall, der högsta domstolen beviljat resning i ett laga kraftvunnet beslut, och bifogar för sådant ändamål K. M:ts derom meddelade utslag. Huruvida de till grund för den då sökta resningen andragna skäl varit mer eller mindre talande för ett bifall än de uti nu ifrågavarande sak anförde, lemnar jag åt hr justitieombudsmannen att bedöma. Det enda vissa härom, som jag erfarit, är att på samma frågas utgång berodde en helt annan persons

rätt och fördel, än deras, som nu sökt att göra sig gällande.

Stockholm den 4 april 1867.

O. A. Beckman.

Bilaga.

Till kongl. Vetenskaps-akademien!

I skrifvelse af den 12 sistlidne juni har v. häradshöfdingen hr O. A. Beckman, med anledning af en rättegång imellan rederierna för ångfartygen Cimbria och Skåne, af hvilka det förra sjönk vid en mellan båda ångfartygen under natten till den 14 oktober 1858 uppkommen sammanstötning, utan att någonting af fartyg och last kunde räddas, anhållit om kongl. akademiens utlåtande deröfver, huruvida, om tvenne lika starkt lysande föremål befinna sig på längre eller kortare afstånd från hvarandra, man med rätta under alla förhållanden kan antaga, att, då det förstas ljussken synes till det andra, äfven det andras skall synas till det första, eller om sådana omständigheter kunna inträffa, att, oaktadt den lika ljusstyrkan hos dem båda, det förstas ljussken kan synas till det andra, utan att detta senares förmår framtränga till det

förra. Sedan kongl. akademien till under-
tecknade remitterat denna fråga, få vi
derpå afgifva följande svar.

Om imellan två, lika starkt lysande före-
mål A och B, belägna på något afstånd
från hvarandra, icke förefinnes något me-
dium, som diffunderar ljuset, så är det af
sig sjelft klart, att om A synes till B,
så måste äfven B synas till A. Detsamma
måste äfven blifva fallet, om emellan de
båda lysande föremålen befinner sig ett
medium af itrågavarande slag, som är sym-
metriskt beläget i förhållande till de båda
föremålen, t. ex. om en dimma, en rökpe-
lare eller dylikt ligger i ljusstrålarnes väg
på lika afstånd från båda ljuskällorna eller
ock sträcker sig med samma täthet ifrån
den ena ljuskällan till den andra. Det
symmetriska läget af det ifrågavarande me-
diumet relativt till de båda ljuskällorna är i
detta fall ett vilkor för att ljuset från A
skall lysa till B med samma styrka som
det från B. till A. Om deremot i närhe-
ten af det ena af de lika starkt lysande
föremålen, t. ex. A, befinner sig ett ljus-
diffunderande medium, utan att på samma
afstånd från B ett dylikt ämne förefinnes,
så kan det inträffa, att ljuset från A sy-
nes till B, utan att ljuset från B är syn-
ligt till A. För att närmare fixera be-

greppet vilja vi antaga, att en dimma omgifver A eller befinner sig i dess omedelbara närhet åt B till.

Det från A ankommande och mot dimman fallande ljuset måste då hafva en större intensitet än det ljus, som ankommer från B till dimman, emedan afståndet från A till dimman är mindre än från B till densamma. Dimman är således starkare belyst af ljuset från A än af det från B. Då man nu tillika vet, att intensiteten af den ljusstyrka, hvarmed ett föremål synes vara upplyst, är, åtminstone inom vissa gränser, oberoende af afståndet mellan föremålet och ögat, emedan bilden på näthinnan förminskas i samma mån, som ljusintensiteten aftager med afståndet, så måste uti ifrågavarande fall det från A kommande ljuset synas starkare i B, än ljuset från B synes i A. Det kan härvid lätt inträffa, om dimmans beskaffenhet och de båda ljuskällornas styrka och inbördes afstånd äro behörigen afpassade, att skillnaden mellan de båda ljuskällornas synbarhet blir så stor, att A synes till B, utan att B synes till A. Utom den anförda orsaken till den olika synbarheten af de båda ljuskällorna, tillkommer äfven en annan, som i hög grad bidrager till samma resultat. Det är den omständig-

heten, att en åskådare i A har svårighet att varseblifva ljuset från B, emedan i hans öga intränger en mängd främmande ljus, som reflekteras af den från A starkt upplysta dimman, — en svårighet, som icke förefinnes för en åskådare i B.

Genom anställda försök med vattenimma, rök af olika slag, mattslipade glas m. m. hafva vi funnit ofvanstående slutsatser till alla delar bekräftade. Det är således säkert, att om imellan två lika starka ljuskällor, belägna på större eller mindre afstand ifrån hvarandra, befinner sig ett ämne, som genom diffusion hindrar ljusets rätliniga gång, såsom en dimma eller dylikt, och detta ämne icke har ett symmetriskt läge i förhållande till de båda ljuskällorna, det kan inträffa, att ehuru den ena ljuskällan synes till den andra, så synes den senare icke till den förra.

Stockholm den 5 oktober 1866.

Fab. Wrede.

Er. Edlund.